

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Evy Pechové a soudkyň Mgr. Michaely Bejčkové a Mgr. Aleny Krýlové v právní věci žalobce Ing. R. V. proti žalovanému Rozhodčímu orgánu Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky, se sídlem Orlická 4/2020, 130 00 Praha 3, o žalobě proti rozhodnutí ze dne 24. 6. 2009, č. j. 6003/09/Be,

t a k t o :

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Platebním výměrem na penále ze dne 31. 3. 2009 uložila Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky, Krajská pobočka pro Moravskoslezský kraj, ÚP Oprava, žalobci povinnost zaplatit dle § 18 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění (dále jen „zákon č. 592/1992 Sb.“), pokračující penále za období od 29. 1. 2005 do 31. 10. 2008 ve výši 267 480 Kč.

Žalobcovo odvolání zamítl žalovaný svým rozhodnutím ze dne 24. 6. 2009 a napadený výměr potvrdil. V odůvodnění uvedl, že žalobcovo odvolání proti předchozím platebním výměrům na pojistné ve výši 257 936 Kč a na penále ve výši 828 492 Kč bylo dne 16. 10. 2006 zamítnuto jako opožděné; žalovaný se přitom v rozhodnutí o odvolání dostatečně vypořádal se vznesenou námitkou promlčení a vysvětlil, proč jí nebylo možné vyhovět. Platební výměry rovněž neměly takové vady, pro které by bylo třeba je pokládat za nicotné.

Jelikož žalobce dosud neuhradil platební výměr na dlužné pojistné ve výši 257 936 Kč, vzniklo mu další penále za následné období ve výši 267 480 Kč. Žalovaný se zabýval i tím, zda se nepromlčelo právo předepsat penále. Posledním úkonem ke zjištění dluhu bylo vystavení předchozích platebních výměrů, které byly žalobci doručeny dne 29. 4. 2005; od tohoto dne tak počala běžet nová pětiletá promlčecí lhůta. Vzhledem k tomu, že nový úkon, jímž bylo zahájení dalšího správního řízení dne 11. 3. 2009, byl proveden ve lhůtě kratší pěti let od počátku promlčecí doby, nedošlo ani k částečnému promlčení.

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného žalobce namítl, že ve správním řízení byla porušena jeho práva, neboť správní orgán nepřihlédl k vznesené námitce promlčení pojistného jako základu, a tím i navazujícího penále jako příslušenství. Dlužné pojistné za období od 1. 4. 1993 do 20. 5. 1998 ve výši 257 936 Kč dle platebního výměru ze dne 25. 4. 2005 se promlčelo, protože zdravotní pojišťovna (dále též „VZP“) provedla úkon k výběru pojistného a penále až po uplynutí pětileté promlčecí doby dne 27. 1. 2005. Jelikož se promlčela pohledávka, promlčelo se i příslušenství, tj. penále předcházející i pokračující, které musí sdílet osud pohledávky. Žalobce dále poukázal na to, že platební výměr vydaný podle § 53 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění (dále jen „zákon č. 48/1997 Sb.“), by měl mít stejné náležitosti jako výkaz nedoplatků (§ 53 odst. 2); nestačí tedy pouhý odkaz na rozpis částek uvedených v příloze, která navíc ani nebyla přílohou toho platebního výměru, o který jde v této věci. Žalobce namítl nicotnost platebního výměru spočívající jednak v této formální vadě, jednak v tom, že výměr byl vydán i přes námitku promlčení.

Žalobce poukázal i na zjevný nesoulad mezi vyúčtováním pojistného, resp. pokračujícího penále, za dobu od 29. 1. 2005 do 31. 10. 2008, a zahájením správního řízení za dobu od 1. 1. 2005 do 31. 10. 2008: správní řízení se tak nezákonně zčásti překrývá s předcházejícím správním řízením. Žalobce se domnívá, že pokud vznesl námitku promlčení dlužného pojistného i penále, zanikl tím nárok VZP (její subjektivní právo přestalo být vynutitelné); žalovaný měl proto v odvolacím řízení zrušit vydaný platební výměr. Žalobce závěrem podotkl, že v současnosti probíhá u Okresního soudu v Bruntále, pobočka v Krnově, řízení o jeho návrhu na zastavení exekuce, podle nějž se musí na exekuční tituly nahlížet jako na nicotná správní rozhodnutí. Žalobce proto navrhl, aby soud zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení, a dále aby vyslovil nicotnost platebního výměru VZP ze dne 31. 3. 2009.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě poukázal na předchozí platební výměry ze dne 25. 4. 2005, proti nimž se žalobce odvolal a uplatnil námitku promlčení; žalovaný však odvolání zamítl jako opožděné a zdůraznil, že námitku promlčení lze s úspěchem uplatnit pouze do nabytí právní moci platebních výměrů. K otázce promlčení podpůrně použil výklad Nejvyššího soudu, podle nějž je třeba vykládat obsah pojmu promlčení upraveného v § 16 zákona č. 589/1992 Sb. analogicky podle § 100 – § 114 občanského zákoníku, i co se týče běhu promlčecí lhůty; promlčení tedy nelze přiznávat důsledky charakteristické pro prekluzi. V rámci civilní exekuce vznesl žalobce rovněž námitku promlčení pohledávky a navrhl zastavení výkonu rozhodnutí; soudy rozhodující ve věci shodně vyslovily názor, že instituty promlčení a prekluze nelze vzájemně zaměňovat. Nárok VZP na zaplacení pojistného vyměřeného dne 25. 4. 2005 promlčen není; proto i penále, které vzniklo jeho neuhrazením – jak za období od 1. 4. 1993 do 28. 1. 2005, tak za období od 29. 1. 2005 do 31. 10. 2008 – je vyměřeno oprávněně. Žalovaný proto navrhl zamítnutí žaloby.

Ze správního spisu soud zjistil, že dne 27. 1. 2005 vyúčtovala VZP žalobci pojistné na veřejné zdravotní pojištění ve výši 257 936 Kč za období od 1. 4. 1993 do 28. 1. 2005 a s ním související penále za toto období ve výši 828 492 Kč. Žalobce dlužné částky neuhradil, a proto dne 25. 4. 2005 vydala VZP platební výměry na pojistné a na penále (zásilka uložena 26. 4. 2005, převzata 10. 5. 2004). Žalobcovu odvolání proti těmto výměrům bylo zamítnuto

jako opožděné rozhodnutím ze dne 30. 8. 2006. Podle odůvodnění vznesl žalobce námitku promlčení dlužného pojistného poprvé až v opožděně podaném odvolání, tj. po nabytí právní moci platebních výměrů; k námitce proto nebylo přihlédnuto. Dne 12. 11. 2008 vyúčtovala VZP žalobci penále na dlužné pojistné ve výši 267 480 Kč za období od 29. 1. 2005 do 31. 10. 2008. Dne 14. 1. 2009 reagovala VZP na vznesenou námitku promlčení sdělením, podle nějž není pohledávka promlčená; odkázala přitom na rozhodnutí o odvolání ze dne 16. 10. 2006.

Žaloba není důvodná.

Podle § 16 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb. se právo předsat dlužné pojistné promlčuje za pět let ode dne splatnosti. Byl-li proveden úkon ke zjištění výše pojistného nebo jeho vyměření, plyne nová promlčecí lhůta ode dne, kdy se o tom plátce pojistného dozvěděl.

Podle § 18 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb. platí, že nebylo-li pojistné nebo záloha na pojistné zapláceno ve stanovené lhůtě anebo bylo-li zapláceno v nižší částce, než ve které mělo být zapláceno, je plátce pojistného povinen platit penále ve výši 0,05 % dlužné částky za každý kalendářní den, ve kterém některá z těchto skutečností trvala.

Žalobce vznesl námitku promlčení v odvolání proti platebním výměrům na pojistné a na penále za období od 1. 4. 1993 do 28. 1. 2005 vydaným dne 25. 4. 2005; je přesvědčen, že námitka byla vznesena důvodně, protože první úkon k výběru pojistného provedla VZP až dne 27. 1. 2005, tj. po více než pěti letech ode dne splatnosti pojistného. Z toho pak vyvozuje, že již tyto první platební výměry ze dne 25. 4. 2005 byly nicotné – a nicotné jsou podle jeho názoru i jakékoli další výměry na penále vztahující se k promlčenému pojistnému.

Tato argumentace ale neobstojí. Soud v tomto řízení, které se týká penále za období od 29. 1. 2005 do 31. 10. 2008, nemůže zkoumat okolnosti, za jakých bylo žalobci vyměřeno původní pojistné za období od 1. 4. 1993 do 28. 1. 2005 – tj. zda bylo vyměřeno řádně, nebo až po uplynutí pětileté promlčecí lhůty stanovené v § 16 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb. Žalobce poukazuje na to, že pojistné bylo vyúčtováno až dne 27. 1. 2005; to však samo o sobě nic neznamená, protože nelze vyloučit, že VZP kdykoli v období od 1. 4. 1993 učinila úkon směřující ke zjištění výše pojistného nebo jeho vyměření (§ 16 odst. 1 věta druhá), a začala tak běžet nová pětiletá promlčecí lhůta (což se mohlo stát i opakovaně). Především se ale vydaný platební výměr nestává nicotným a vymáhání pojistného (a penále) se nestává nemožným jen proto, že podle tvrzení plátce pojistného je dluh na pojistném promlčen. Námitku promlčení je totiž nutno uplatnit v běžícím řízení, a ne „kdykoli“, jak se domnívá žalobce. Z rozhodnutí a z dalších listin založených ve správním spisu je patrné, že platební výměry na pojistné a na penále ze dne 25. 4. 2005 napadl žalobce odvoláním, v němž vznesl námitku promlčení; toto odvolání však bylo zamítnuto jako opožděné (tzn. bylo podáno až poté, co platební výměry nabyly právní moci – tj. nikoli v běžícím řízení). Proti rozhodnutí o odvolání pak již žalobce neuplatnil další právní prostředky (ačkoli mohl podat žalobu ke správnímu soudu, pokud s rozhodnutím nesouhlasil); na toto rozhodnutí je tedy třeba nahlížet jako na správné a zákonné.

Protože platební výměry ze dne 25. 4. 2005 nebyly zrušeny, nadále existují a svědčí jim presumpce správnosti, byla VZP oprávněna (a povinna) předsat žalobci k úhradě i další penále vzniklé po tomto datu. Penále by přestalo přirůstat až v okamžiku, kdy by žalobce zaplatil původní dlužné pojistné (které bylo pravomocně vyměřeno, a příslušný platební výměr nebyl nikdy zrušen). To však ze spisu není zřejmé, a žalobce to ani netvrdí; penále za období od 29. 1. 2005 do 31. 10. 2008 mu tedy bylo vyměřeno po právu.

Žalobce dále namítl nicotnost platebního výměru; ani v tom mu však soud nemůže přisvědčit. Podle § 53 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb. se na rozhodování zdravotních

pojišťoven ve věcech placení pojistného a penále vztahují obecné předpisy o správním řízení, tj. správní řád, nestanoví-li tento zákon jinak. Zdravotní pojišťovny rozhodují platebními výměry. Podle § 53 odst. 2 může zdravotní pojišťovna předsat dlužné pojistné a penále k úhradě též výkazem nedoplatků. Stanoví se tu také náležitosti výkazu nedoplatků (označení plátce pojistného, výše nedoplatků podle stavu účtu plátce, den, ke kterému byla výše nedoplatků zjištěna, poučení o námitkách apod.).

V této věci VZP rozhodla dne 31. 3. 2009 platebním výměrem, nikoli výkazem nedoplatků. Na platební výměr se vztahují požadavky kladené na náležitosti rozhodnutí obecnými předpisy o správním řízení. Rozhodnutí podle § 47 odst. 1 tehdy účinného správního řádu (zákon č. 71/1967 Sb.) muselo obsahovat výrok, odůvodnění a poučení o odvolání. To vše bylo v případě platebního výměru na pojistné ze dne 25. 4. 2005 splněno: výrokem byla plátci (žalobci) uložena podle § 18 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb. povinnost zaplatit dlužné pojistné ve výši 257 936 Kč, byla stanovena lhůta 15 dnů pro splnění povinnosti a byly specifikovány údaje pro provedení platby. V odůvodnění VZP uvedla, že bylo zjištěno, že žalobce nezaplatil dlužné pojistné ve shora uvedené výši, které bylo vyčísleno vyúčtováním ze dne 27. 1. 2005, přičemž jeho námitky vznesené ve správním řízení byly shledány nedůvodnými. V poučení pak VZP uvedla, že proti tomuto platebnímu výměru lze podat odvolání k Rozhodčímu orgánu VZP do patnácti dnů ode dne doručení, a to prostřednictvím územního pracoviště VZP ČR Bruntál.

Žalobcova námitka zřejmě míří k tomu, že k tomuto platebnímu výměru nebylo připojeno vyúčtování, které žalobce obdržel o několik měsíců dříve; to však není podstatnou náležitostí platebního výměru, jejíž absence by působila nicotnost výměru. Ostatně žalobce si byl vědom výše pojistného i způsobu, jakým VZP dospěla k požadované částce, právě z vyúčtování ze dne 27. 1. 2005, které obdržel samostatně.

Už vůbec pak nelze nicotnost platebního výměru na pojistné spatřovat v tom, že byl vydán navzdory vznesené námitce promlčení. Jak bylo řečeno výše, žalobcem vznesená námitka promlčení byla neúčinná, protože odvolání, v němž ji uplatnil, nebylo podáno včas. Efekt pozdě uplatněné námitky promlčení je tedy stejný, jako kdyby žalobce nevznesl námitku vůbec. Platební výměr na penále vydaný dne 31. 3. 2009 je pak logickým důsledkem toho, že žalobce nezaplatil pojistné vyměřené mu dne 25. 4. 2005, a není nezákonný a nicotný jen proto, že žalobce je subjektivně přesvědčen o promlčení dluhu.

Soud neshledává ani žalobcem tvrzený nesoulad mezi vyúčtováním pojistného a zahájením řízení. V oznámení o zahájení řízení ze dne 24. 2. 2009 je uvedeno, že kontrolou provedenou „za období od 1. 1. 2005 do 31. 10. 2008“ bylo zjištěno, že žalobce nesplnil svou povinnost vyplývající ze zákona č. 592/1992 Sb. a č. 48/1997 Sb.; proto mu byly vyúčtovány dlužné částky za období od 29. 1. 2005 do 31. 10. 2008. První z těchto časových vymezení (od 1. 1. 2005 do 31. 10. 2008) označuje období, které bylo kontrolováno; druhé (od 29. 1. 2005 do 31. 10. 2008) pak období, za něž bylo žalobci na základě kontroly vyúčtováno dlužné penále. Rozdíl mezi oběma vymezeními je dán tím, že za období 1. 1. 2005 – 28. 1. 2005 už bylo žalobci vyměřeno pojistné i penále dříve.

Pro věc nemají žádný význam žalobcovy zmínky o civilních řízeních, která ve věci vede. Ze žaloby ostatně plyne jen to, že žalobce podal návrh na zastavení exekuce – nikoli to, že by některý z civilních soudů posoudil skutkové okolnosti věci jinak než VZP a zdejší soud (a dospěl k závěru, že žalobcův dluh na pojistném je promlčen, a nelze tedy vymáhat žádné penále z něj).

Na okraj lze poznamenat, že pojem promlčení, jak jej užívá § 16 zákona č. 592/1992 Sb., chápou správní soudy jinak než žalovaný (a než usnesení Nejvyššího soudu, jichž se žalovaný dovolává). Podle judikatury nejde o promlčení v tom smyslu, v jakém ho chápou předpisy

soukromého práva, nýbrž spíše o období soukromoprávní prekluze – tedy zániku práva (zde zániku práva nebo spíše pravomoci předepsat pojistné) v důsledku plynutí času, k němuž správní orgány a soudy přihlížejí při přezkoumávání rozhodnutí z úřední povinnosti; není tedy nutné, aby účastník sám vznášel námitku promlčení (srov. k tomu rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem publikované pod č. 1240/2007 Sb. NSS, rozhodnutí Městského soudu v Praze publikované pod č. 2239/2011 Sb. NSS a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2007, č. j. 3 Ads 29/2007-81, www.nssoud.cz).

Tuto povinnost však může správní orgán rozhodující o odvolání či soud rozhodující o správní žalobě vykonat a splnit jen tehdy, jestliže přezkoumává napadené rozhodnutí věcně – tj. jsou-li splněny všechny podmínky řízení a příslušný orgán rozhoduje o věci samé. Pokud však bylo podání (odvolání či žaloba) učiněno opožděně (jako žalobcovo odvolání proti platebním výměrům ze dne 25. 4. 2005), osobou k tomu neoprávněnou apod., přezkumný orgán mu nevyhoví z procesních důvodů – aniž se zabývá obsahem napadeného rozhodnutí, a aniž tak má vůbec možnost zjistit a konstatovat hmotněprávní nedostatek spočívající v prekluzi. I přezkum z úřední povinnosti tak může proběhnout jen v případě že účastník učiní podání, které splňuje všechny procesní náležitosti. Podobně například i u soudu platí, že je-li podána správní žaloba, kterou nelze věcně projednat, nemůže soud ani vyslovit, že napadené rozhodnutí je nicotné (byť by i nicotnost rozhodnutí byla na první pohled patrná) – protože výrok o nicotnosti je výrokem o věci samé – ale musí žalobu odmítnout.

Žalobce se svými námitkami tedy neuspěl; jelikož v řízení o žalobě nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti, městský soud zamítl žalobu jako nedůvodnou.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 soudního řádu správního (zákon č. 150/2002 Sb.; dále jen „s. ř. s.“). Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalované pak v řízení o žalobě nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.; kromě obecných náležitostí podání musí kasační stížnost obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 6. prosince 2012

JUDr. Eva Pechová v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Sylvie Kosková